

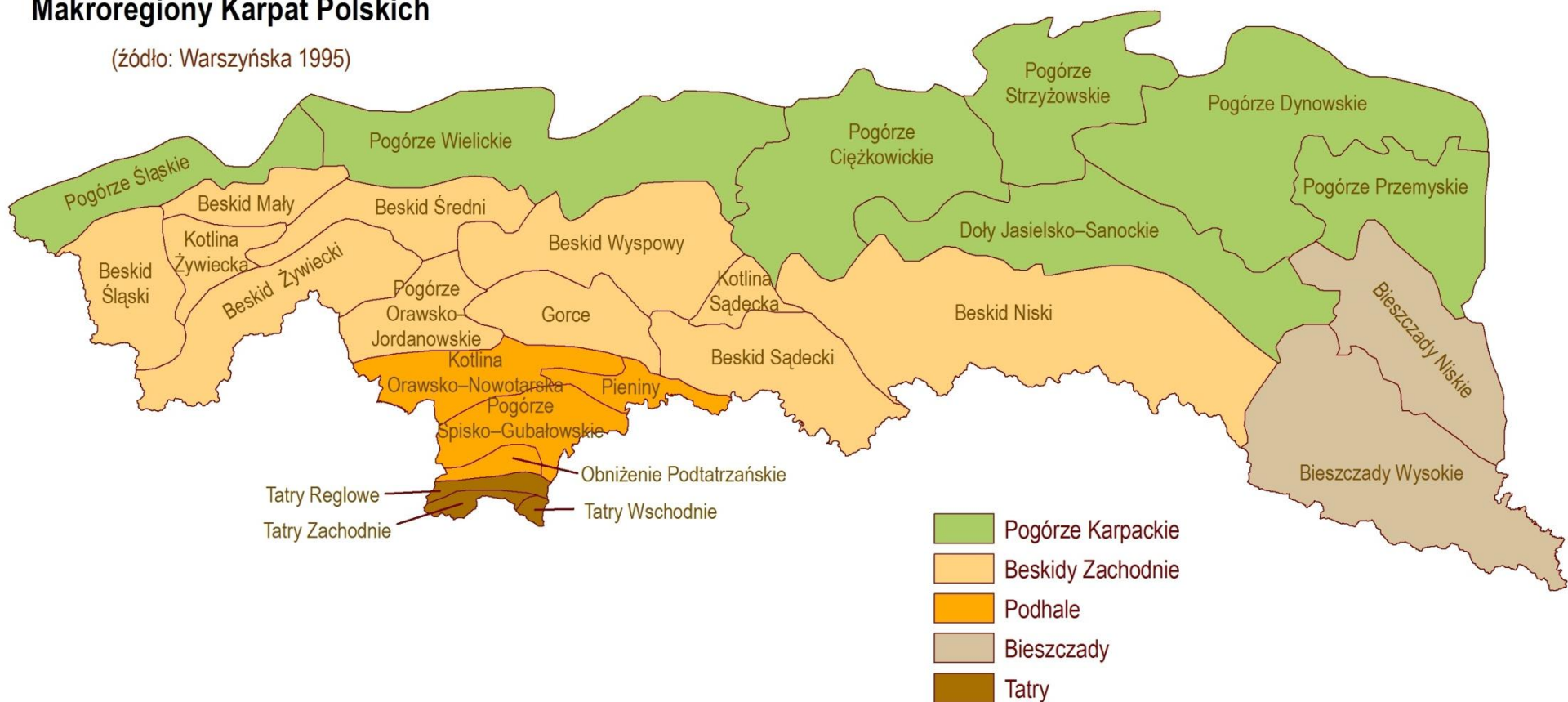

Beskid Niski

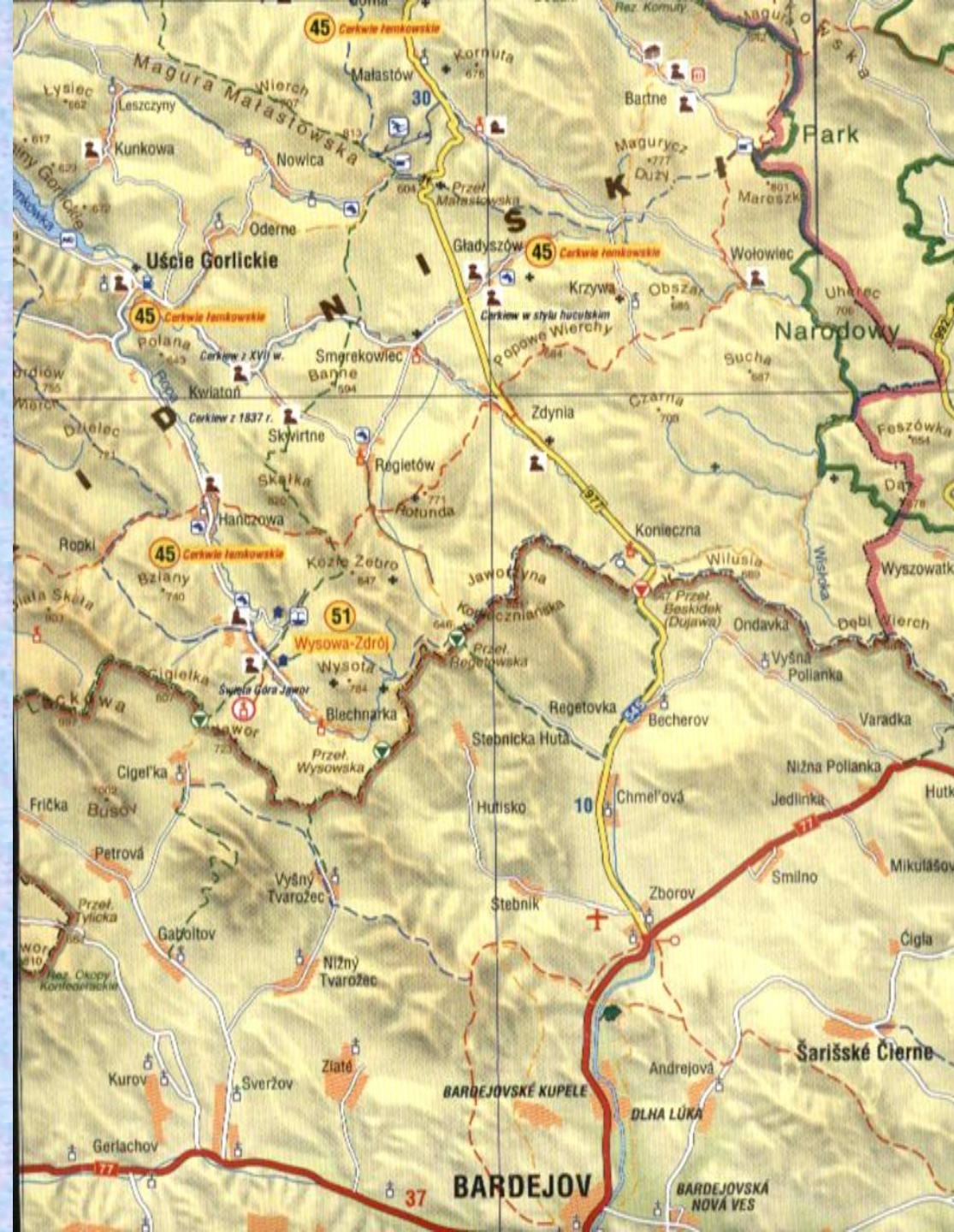
Makroregiony Karpat Polskich

(źródło: Warszyńska 1995)

NE

Beskid Niski

Panorama 360° ze wzniesień 611 nad wsią Cigielka 49°24.16'N 21°18.09'E

E

Jawor

723 m n.p.m.

21°10.04' E 49°24.98' N

E

Stawiska

825 m n.p.m.

21°12.48' E 49°24.19' N

E

Pohorela

821 m n.p.m.

21°12.48' E 49°23.59' N

SE

Hb / Buków Gaib

784 m n.p.m.

21°10.62' E 49°24.12' N

SE

masyw Busova

914 m n.p.m.

21°09.96' E 49°23.61' N

S

Busov

1025 m n.p.m.

21°09.70' E 49°23.29' N

S

Vrch Suchej

917 m n.p.m.

21°08.16' E 49°23.47' N

SW

dolina potoku Ol'chovec

wieś Cigielka

983 m n.p.m.

21°06.14' E 49°23.47' N

SW

przełęcz Tylicka

693 m n.p.m.

21°06.14' E 49°23.47' N

SW

Sivá Skála

637 m n.p.m.

21°07.20' E 49°24.23' N

SW

dolina potoku Ol'chovec

wieś Cigielka

983 m n.p.m.

21°06.14' E 49°23.47' N

SW

przełęcz Tylicka

693 m n.p.m.

21°06.14' E 49°23.47' N

SW

Sivá Skála

637 m n.p.m.

21°07.20' E 49°24.23' N

W

Łackowa

797 m n.p.m.

21°06.17' E 49°25.59' N

NW

przełęcz Pułaskiego

713 m n.p.m.

21°07.12' E 49°25.91' N

NW

Ostry Wierch

108 m n.p.m.

21°07.30' E 49°25.37' N

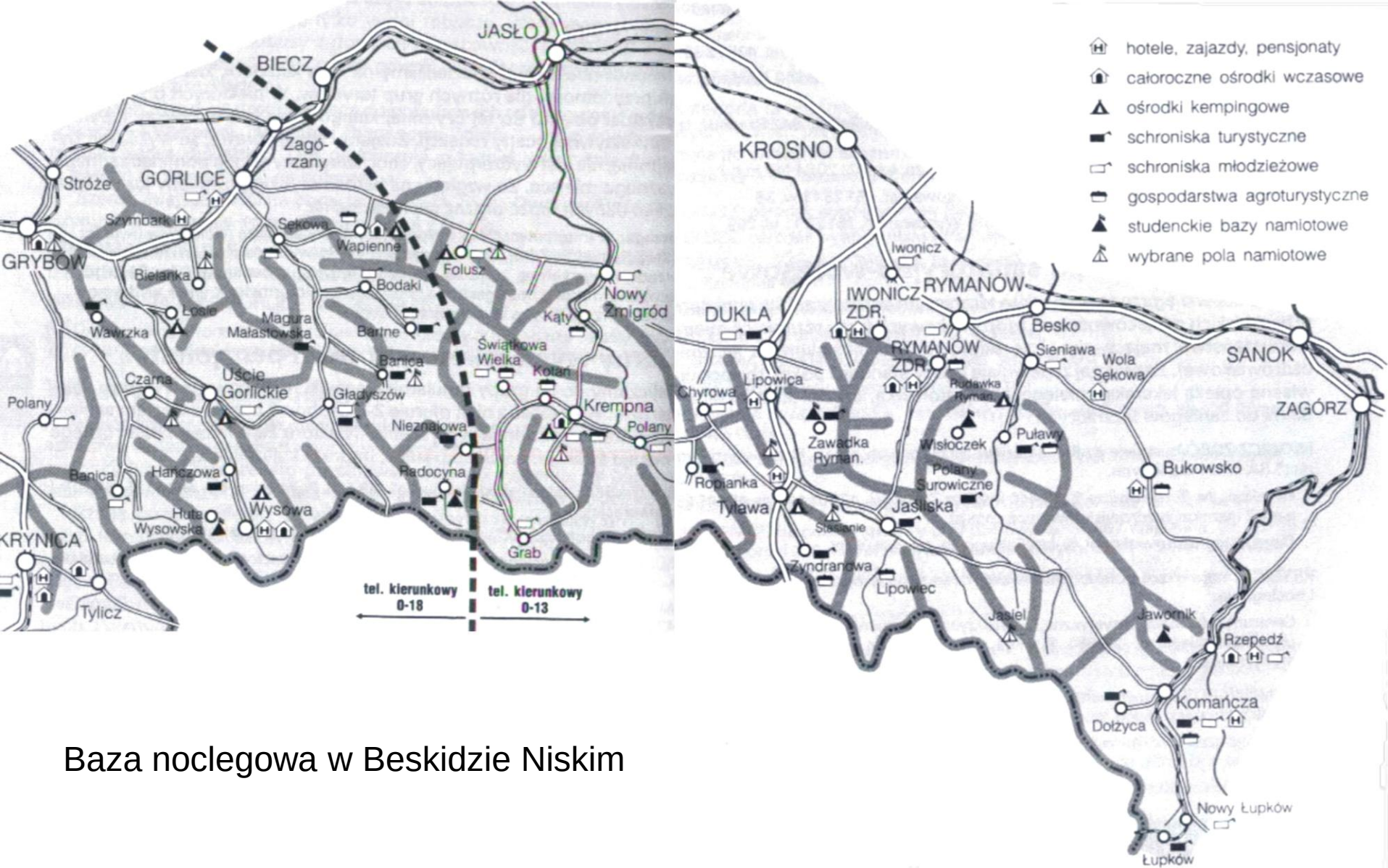
N

Cigielka

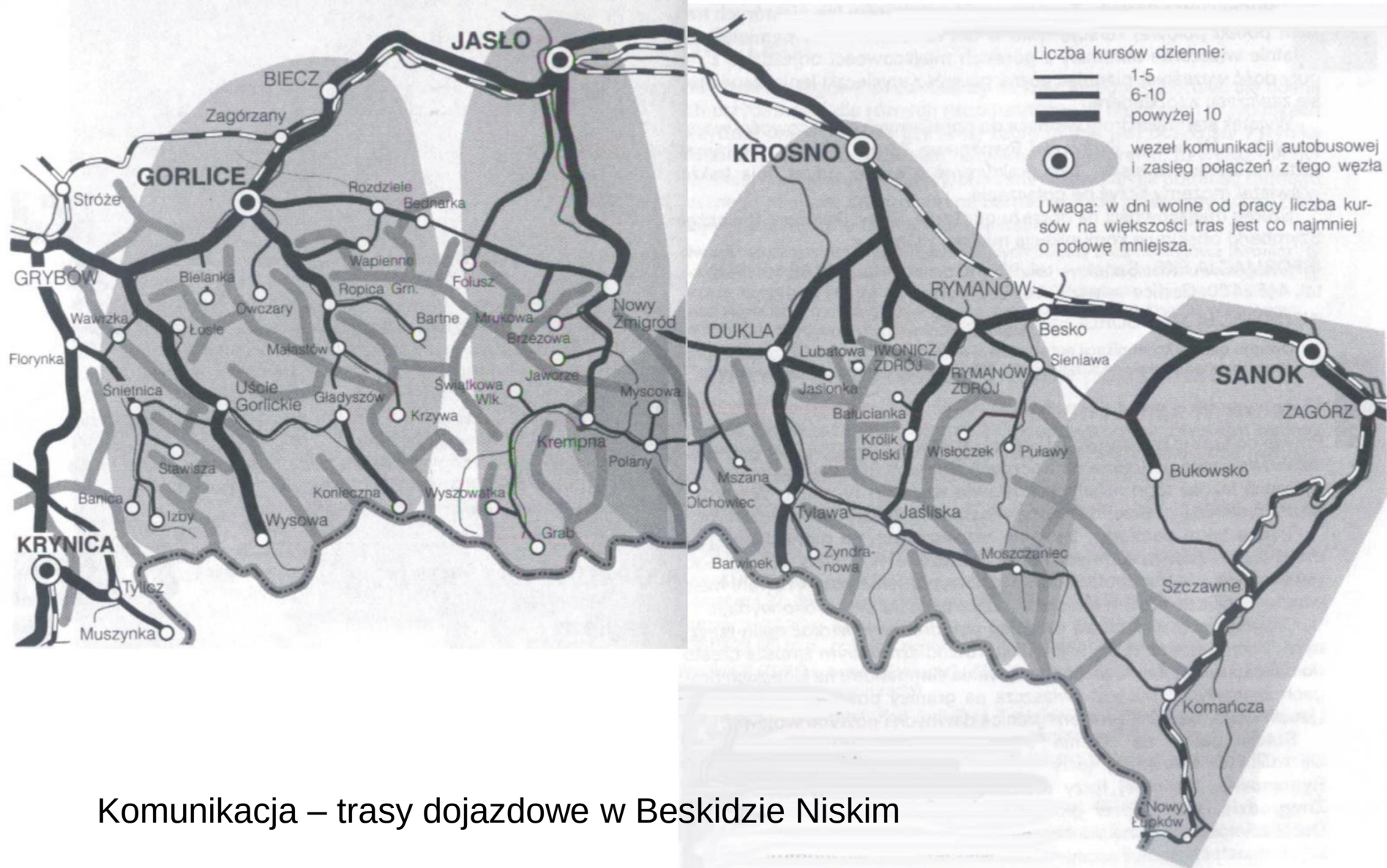
826 m n.p.m.

21°09.03' E 49°25.04' N

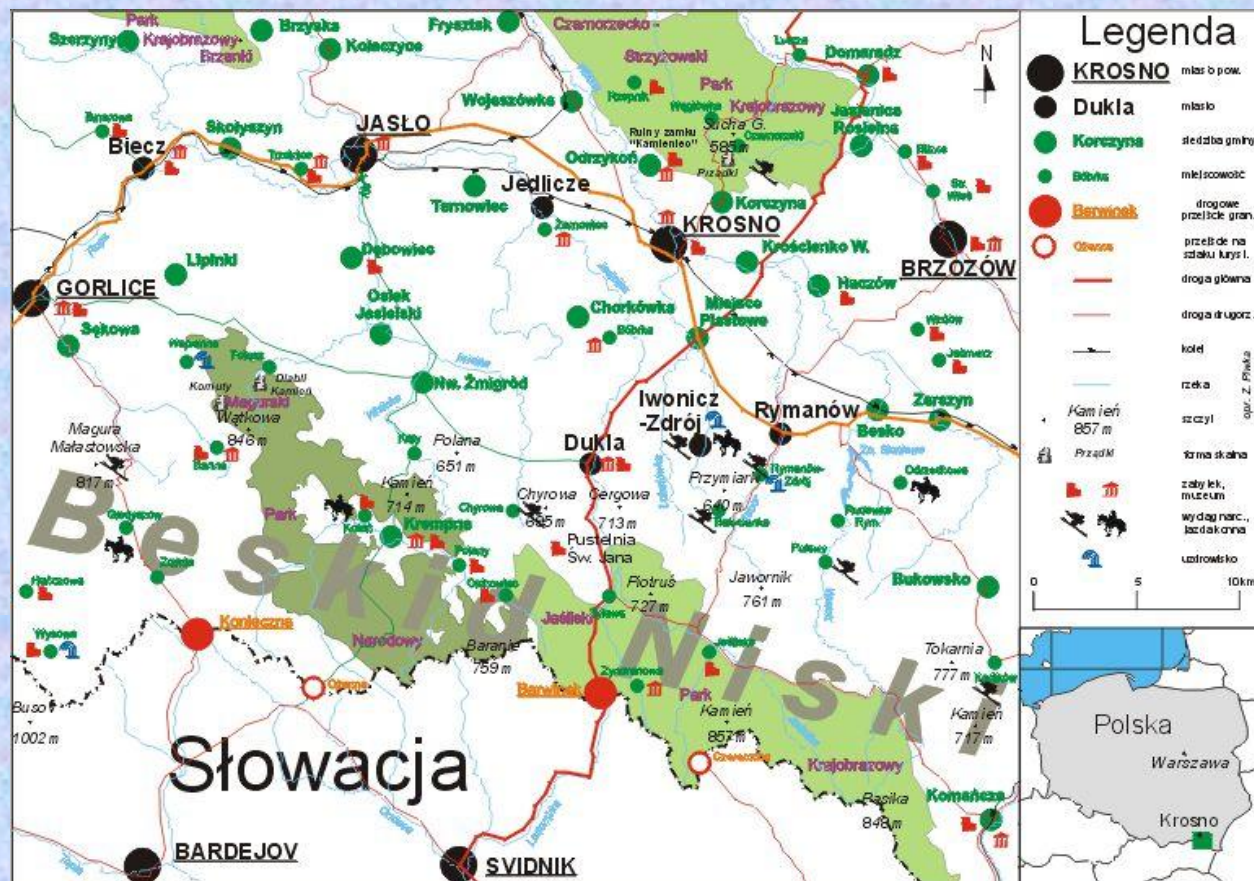

Baza noclegowa w Beskidzie Niskim

Komunikacja – trasy dojazdowe w Beskidzie Niskim

Beskid Niski (513.71) – pasmo w Karpatach między przełęczami Łupkowską na wschodzie, a Tylicką na zachodzie. Wschodnia granica Beskidu Niskiego jest zarazem granicą Karpat Wschodnich i Zachodnich. Beskid Niski to najdziksze pasmo górskie w Polsce.

Położenie

Beskid Niski graniczy od wschodu z Bieszczadami i Pogórzem Bukowskim, od zachodu z Beskidem Sądeckim a od północy z Pogórzem Środkowobeskidzkim. Na południu przechodzi w Pogórze Ondawskie - granica ma charakter umowny i biegnie linią Bardejov - Svidník - Medzilaborce.

Beskid Niski leży na terenie dwóch państw: Polski i Słowacji. Najwyższy szczyt po stronie polskiej to Lackowa (997 m n.p.m., na niektórych mapach nawet 999 m n.p.m.), a po słowackiej Busov (1002 m n.p.m.), który jako jedyny przekracza 1000 m n.p.m. Ważniejsze rzeki to Osławica, Wisłok, Jasiołka, Wisłoka, Ropa i Biała Dunajcowa, należą do zlewni Morza Bałtyckiego. Zbiorniki wodne w Klimkówce na Ropie, w Sieniawie na Wisłoku oraz niewielki w Krempnej na Wisłoce. Ciekawostką są jeziora osuwiskowe, np. pod Maślaną Górą i pod Cergową.

W centrum Beskidu Niskiego znajduje się Magurski Park Narodowy, a we wschodniej części Jaśliski Park Krajobrazowy. Na terenie Beskidu Niskiego leżą cztery uzdrowiska: Rymanów-Zdrój, Iwonicz-Zdrój, Wysowa-Zdrój oraz Wapienne z wodami mineralnymi. Trzy pierwsze są zrzeszone w Unii Uzdrowisk Polskich). Znajduje się tutaj również największe obniżenie w łuku Karpat – przełęcz Dukielska (500 m n.p.m.). Beskid Niski jest najniższą a zarazem najrozleglejszą częścią Beskidów i całego łuku Karpat.

Beskid Niski dzieli się na:

- **Góry Grybowskie** – między dolinami Kamienicy i Białej,
- **Góry Hańczowskie** – między dolinami Białej oraz Ropy i Zdyni,
- **Beskid Gorlicki** – między rzeką Białą, a wsiami: Radocyna, Bartne, Wołowiec,
- **Pasmo Magurskie** – z długimi grzbietami Magury Wątkowskiej i Małastowskiej,
- **Beskid Dukielski** – między dolinami Wisłoki i Taboru,
- **Pasmo Bukowicy i Kamienia** – między dolinami Wisłoka i Osławicy,
- **Gniazdo Jawornika** – między dolinami Jasiołki i Wisłoka,
- **Pasmo graniczne** – na wschód od doliny Bełczy,
- **Wzgórza Rymanowskie** – po obu stronach rzeki Tabor.

Budowa geologiczna

Beskid Niski zbudowany jest ze skał osadowych zwanych fliszem karpackim. Są to najczęściej naprzemienne ułożone ławice zlepieńców, piaskowców i łupków ilastych. Gdy 28 mln lat p.n.e. warstwy fliszu zostały sfałdowane, powstały trzy tzw. płaszczowiny, które nasunęły się na siebie. Najniższa jest płaszczowina śląska, środkowa – dukielska, a najwyższa - magurska. Wychodnie piaskowców magurskich często mają postać fantastycznych form skalnych. Najbardziej znane są Kornuty na Magurze Wątkowskiej (w 1953 roku założono tutaj rezerwat przyrody celom ochrony wychodni skalnych), i Diabli Kamień koło Folusza. Występuje też wiele jaskiń. Największe ich skupiska to Kilanowska Góra k. Lipowicy (ponad 50) i Cergowa (10 jaskiń). Znana jest Jaskinia Mroczna w Kornutach, której łączna długość korytarzy sięga prawie 200 m, a głębokość 15,5 metrów. Warto też zwiedzić Grzywacką Górę, na której znajduje się krzyż z widokowym tarasem. Naturalnym bogactwem jest ropa naftowa, gaz ziemny oraz wody mineralne.

Klimat

Klimat w Beskidzie Niskim ma charakter przejściowy między klimatem atlantyckim i kontynentalnym. Wiosną, zimą i jesienią wieją tu ciepłe i suche wiatry południowe, tzw. dukielskie lub rymanowskie, które powodują częste zmiany pogody. Średnia temperatura roczna wynosi 4-8°C. Największe opady deszczu występują w czerwcu i lipcu.

Flora

W Beskidzie Niskim występują tylko dwa piętra roślinne: pogórza (do 550 m n.p.m.) i regiel dolny. Piętro pogórza tworzą pozostałości pierwotnych lasów dębowo – grabowych, olszy i zarośla wikliny w dolinach rzek, natomiast regiel dolny to lasy jodłowe, bukowe i sosnowe. Lasy zajmują blisko 70% powierzchni Beskidu Niskiego. Szczególnie liczne są drzewostany bukowe, a świerk jest niemal nieobecny.

Ciekawostką są skupiska cisa i modrzewia.

Pod względem florystycznym Beskid Niski to obszar przejściowy między Karpatami Zachodnimi a Karpatami Wschodnimi. Rosną tu ciepłolubne rośliny z południa: róża francuska, kokoryczka wonna, Kocimiętka właściwa. W lasach kwitną m.in.: przebiśnieg, cebulica dwulistna, żywiec dziewięciolistny, czosnek niedźwiedzi, zawilec i miesięcznica trwała. Występuje tutaj również kilka gatunków z rodziny storczykowatych m.in: podkolan biały, kruszczyk błotny, stoplamek plamisty.

Fauna

Fauna tutejszych lasów jest typowa dla Beskidów. Dużej liczebności zwierzyny sprzyja słabe zaludnienie i rozległe obszary leśne. Występują tutaj m.in.: jelenie, sarny, dziki, zające, a z drapieżników: niedźwiedzie, rysie, żbiki, wilki, kuny i lisy. Wśród około 140 gatunków ptaków należy wymienić: orlika krzykliwego (widnieje na logo Magurskiego Parku Narodowego), orła przedniego, myszołowy, grubodzioby, puchacz, puszczyka uralskiego i głuszca. W dolinach występują bocian czarny i dzięcioł trójpalczasty, a nad strumieniami: pliszka górska i pluszcz. Liczne są typowo górskie gatunki płazów: kumak górski, salamandra plamista, kilka gatunków traszek. Z gadów spotkać można żmiję, gniewosza plamistego, zaskrońca i padalca. W porze letniej dostrzec można rzadkie gatunki motyli: pazia żeglarza i niepylaka mnemozynę.

Ochrona przyrody

W Beskidzie Niskim utworzono jeden park narodowy, jeden krajobrazowy oraz trzynaście rezerwatów przyrody.

Magurski Park Narodowy (19 439 ha) – powstał w 1995 roku wraz z otuliną o pow. 22697 ha. Ponad 90% jego powierzchni zajmują lasy, głównie zbiorowiska buczyny karpackiej i rzadkie w polskich Karpatach lasy jaworowe. Istnieją tu trzy obszary ochrony ścisłej: "Magura Wątkowska" (1189 ha), "Kamień" (378 ha) i "Zimna Woda" (841 ha), rezerwat skalny "Kornuty" i pomnik przyrody "Diabli Kamień". Wśród roślin 59 gatunków objętych jest ochroną ścisłą, 11 częściową, a 12 znajduje się na "czerwonej liście" roślin zagrożonych wyginięciem w Polsce. Fauna reprezentuje kilkadziesiąt gatunków ssaków, w tym szczególnie cenne nietoperze, 117 gatunków ptaków, chronione gady, płazy i owady

Jaślicki Park Krajobrazowy (29 911 ha) – powstał w 1992 roku i stanowi wschodnią otulinę MPN. 65% powierzchni zajmują lasy głównie buczyna karpacka. Osobliwością jest unikatowe w skali Karpat zbiorowisko jaworzyny górskiej – lasu, w którym dominują jawory i wiązy, a w runie występuje bardzo rzadka paproć – jęczyznik zwyczajny. Charakterystycznym elementem są zespoły łąkowo – pastwiskowe nieistniejących wsi.

Rezerваты Beskidu Niskiego to: "Cisy w Moglinie", "Jelenia Góra", "Kornuty", "Łysa Góra", "Wadernik", "Igiełki", "Modrzyna", "Cisy w Nowej Wsi", "Tysiąclecie na Cergowej", "Przełom Jasiołki", "Kamień nad Jaślickami", "Źródłiska Jasiołki" i "Bukowica".

Historia

Od najdawniejszych czasów przez przełęcz Beskidu Niskiego biegły trakty handlowe na południe i wschód. Teren ten jednak był przez dłuższy czas wyludniony kolejnymi najazdami Tatarów. Dopiero Kazimierz III Wielki rozpoczął zasiedlanie tych granicznych terenów, poprzez zrzucenie zależności lennej od chanatu tatarskiego a następnie kolonizacji i lokacje wsi i miast. Proces ten szczególnie nasilił się po przyłączeniu do Rzeczypospolitej w 1340 ziemi sanockiej (wraz z Grodami Czerwieńskimi). Jednocześnie od XIV w. na teren ten docierały już wcześniej migracje wołoskie (kolonizacja wołoska) oraz sascy osadnicy królów węgierskich Gejzy II i Andrzeja II. Migracje te ostatecznie zakończyły się na przełomie wieków XVI i XVII nadając ostateczny kształt narodowościowy tym terenom do roku 1772.

W 1657 przez Beskid Niski przeszły wojska Rakoczego. W latach 1768-1772 Beskid Niski stanowił ważny obszar w czasie konfederacji barskiej – szczególnie w jej późniejszym okresie, po upadku Krakowa. Od kwietnia 1769 do sierpnia 1770 walczył na tych terenach, dowodząc oddziałami konfederatów, Kazimierz Pułaski. Nieliczne już ślady okopów konfederackich można spotkać po dziś dzień, np. w rezerwacie "Okopy Konfederackie" nad Muszynką na obrzeżu Beskidu Niskiego. Pasterze wołoscy miesząc się na przestrzeni wieków z ludami ruskimi oraz ulegając wpływom polskim i węgierskim utworzyli nową grupę etniczną zwaną od II poł. XIX wieku Łemkami.

Historia (c.d.)

W 1915 na tych terenach rozegrała się jedna z największych bitew I wojny światowej zwana Operacją Gorlicką.

W latach 20. XX wieku w czasie tzw. schizmy tylawskiej spora część Łemków przeszła na prawosławie.

We wrześniu 1944 z rozkazu Józefa Stalina rozpoczęła się operacja dukielsko-preszowska, która pochłonęła ponad 100 tysięcy ofiar i wyrządziła niezmiernie straty w dobytku ludności tych terenów.

Od 1943 na terenach Beskidu Niskiego działała Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), walcząca z Polakami o Zakierzoński Kraj. Kres działalności UPA na tym terenie położyła Akcja "Wisła" w 1947 r.

Już od 1945 na mocy umowy PRL z ZSRR o wzajemnej wymianie ludności z terenów Beskidu Niskiego przesiedlano na wschód ludność pochodzenia łemkowskiego. Początkowo dobrowolne wywózki, stały się z czasem coraz częstsze i przymusowe i objęły swoim zasięgiem niekiedy nawet całe wsie.

Pierwsza faza przesiedleń zakończyła się latem 1946. W 1947 rozpoczęła się Akcja "Wisła". Władze polskie wywiozły prawie wszystkich Łemków w głąb terytorium Polski, najczęściej na tzw. Ziemie Odzyskane. Nielicznym udało się wrócić dopiero po 1956.

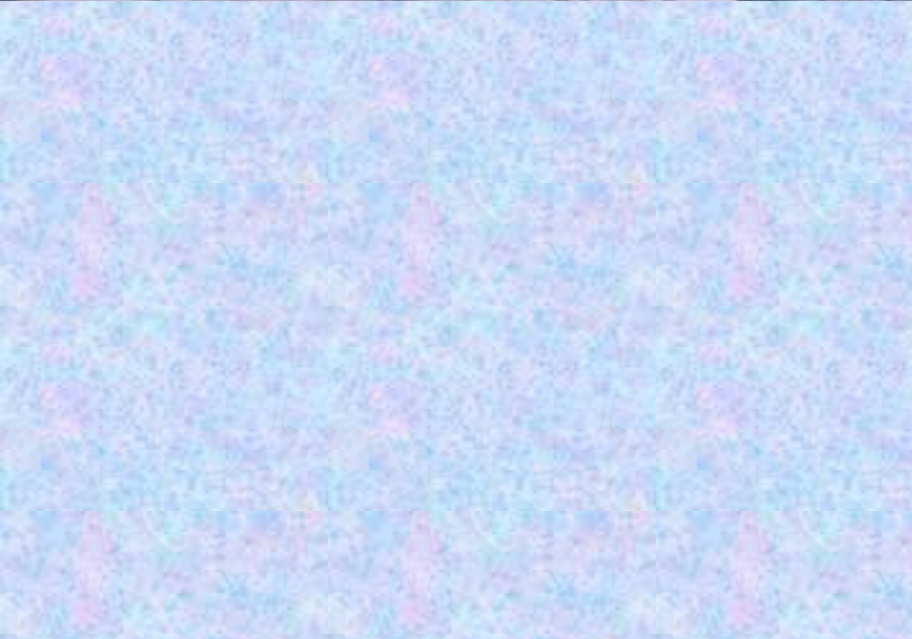
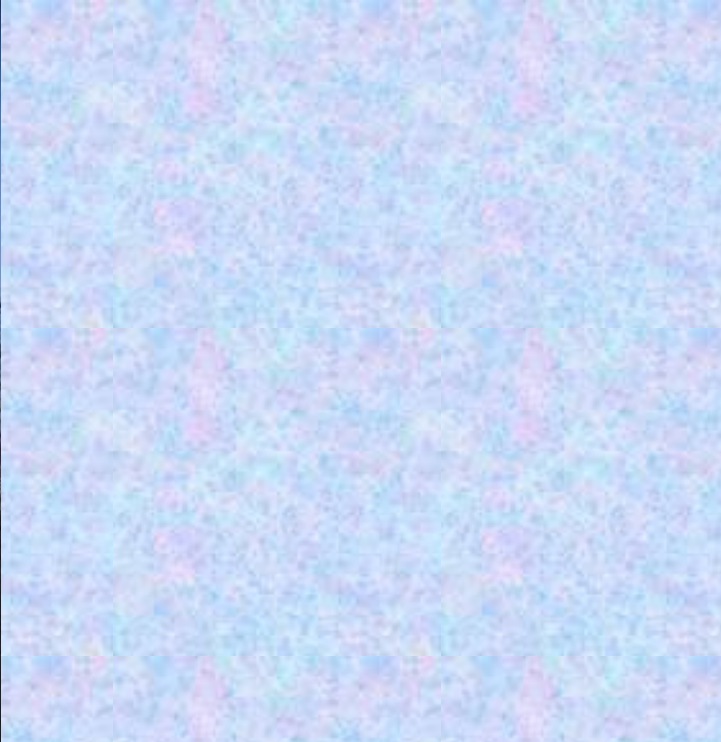
Odkrycie ropy naftowej

W XIX w. na terenie Beskidu Niskiego odkryto złoża ropy naftowej. Ich przemysłową eksplorację rozpoczął Ignacy Łukasiewicz – konstruktor lampy naftowej. Teren Beskidu Niskiego stał się pierwszą prowincją naftową na świecie, zwaną Gorlickim Zagłębieniem Naftowym. To tutaj zaczęto stosować nowoczesne metody wierceń i poszukiwań ropy naftowej. W Ropiance powstała pierwsza na świecie szkoła ucząca młodych wiertaczy jak bezpiecznie wydobywać ropę naftową. W niewielkich ilościach ropa naftowa wydobywana jest na tych terenach do dzisiaj.

Turystyka i atrakcje turystyczne

Beskid Niski to dzisiaj najdziksze pasmo górskie w Polsce. Osobliwością Beskidu Niskiego są urokliwe doliny nieistniejących wsi, do szczególnie pięknych należą doliny: Bielicznej, Regetowa, Radocyny, Ciechani i Jasiela. Atrakcyjne są przełomy rzek: Jasiołki między Ostrą a Piotrusiem, Wisłoka pod Beskiem i pod Puławami. Na szlakach spotkać można bardzo mało turystów, a zapomniane doliny, niegdyś tętniące życiem, są dziś zupełnie puste. Osobną kategorią atrakcji krajoznawczych są zabytki kultury, wśród nich drewniane cerkwie. Za najpiękniejsze uważa się cerkwie w Kwiatoniu, Owczarach, Bartnem i Kotani. Najcenniejsze drewniane kościoły znajdują się w Sękowej (wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO) i w Szymbarku. W Szymbarku stoi także renesansowy, dwór obronny rodu Gładyszów. Warto z mapą i kompasem spróbować znaleźć ślady dawnych mieszkańców – istniejące i nieistniejące cerkwie łemkowskie, ślady po wsiach, kapliczki przydrożne itp. W Beskidzie Niskim znajdują się znane uzdrowiska, w których warto zabawić dłużej: Rymanów-Zdrój, Iwonicz-Zdrój, Wysowa-Zdrój oraz Wapienne. Ponadto wiele miast, miasteczek i wsi ciągle nosi ślady dawnej świetności, należą do nich Grybów, Jaśliska, Dukla i Szymbark. Koniecznie trzeba zobaczyć niewielki skansen łemkowski w Zyndranowej, Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce oraz Skansen pogórzański w Szymbarku. Dla upamiętnienia faktu, że te tereny są kolebką przemysłu naftowego powstał Karpacko-Galicyjski Szlak Naftowy. Warto również obejrzeć pamiątki po wojennej przeszłości Beskidu Niskiego – cmentarze z okresu I wojny światowej budowane przez Austriaków w latach 1915-1917. Najpiękniejsze z nich, położone są na Przełęczy Małastowskiej, Rotundzie oraz Beskidku nad Konieczną – projektował je słowacki architekt Dušan Jurkovič. Ponadto na obrzeżach Beskidu Niskiego zobaczyć warto: Sanok (wraz z Muzeum Budownictwa Ludowego), Krosno, Kościół św. Michała Archaniola w Binarowej – wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO, Trzcinicę (nazywaną Troją Północy), Biecz, Gorlice i Krynicę-Zdrój.

**Bacówka PTTK
w
Bartnem**

*Wszystkie listy i pisma pisać w imieniu państwa, nie używać formy "ja".
 (zgodnie z prawem o ochronie danych osobowych, kontakt tel. 011 2 654-80-00)

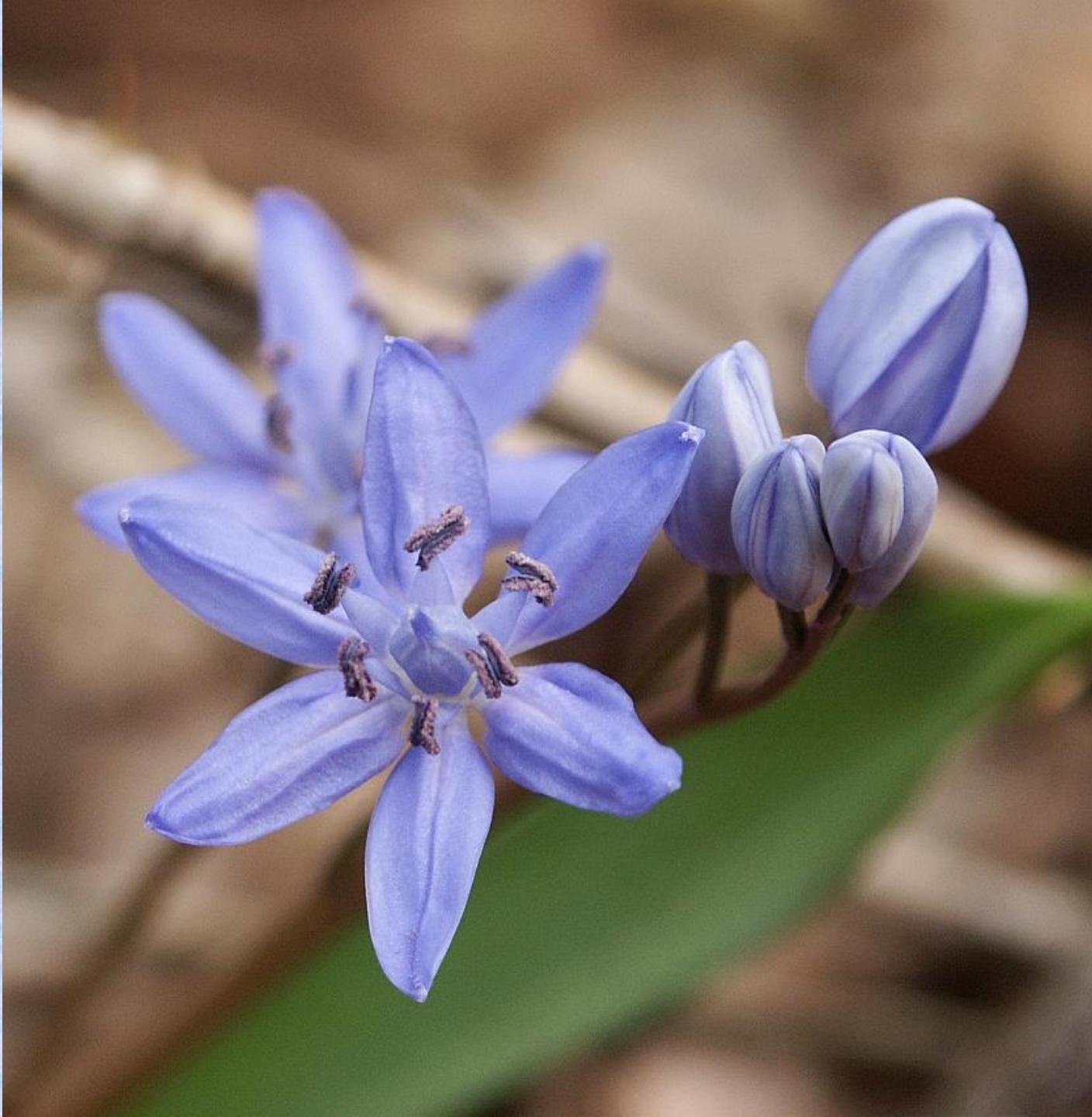

Kościół św. Filipa i Jakuba
w Sękowej

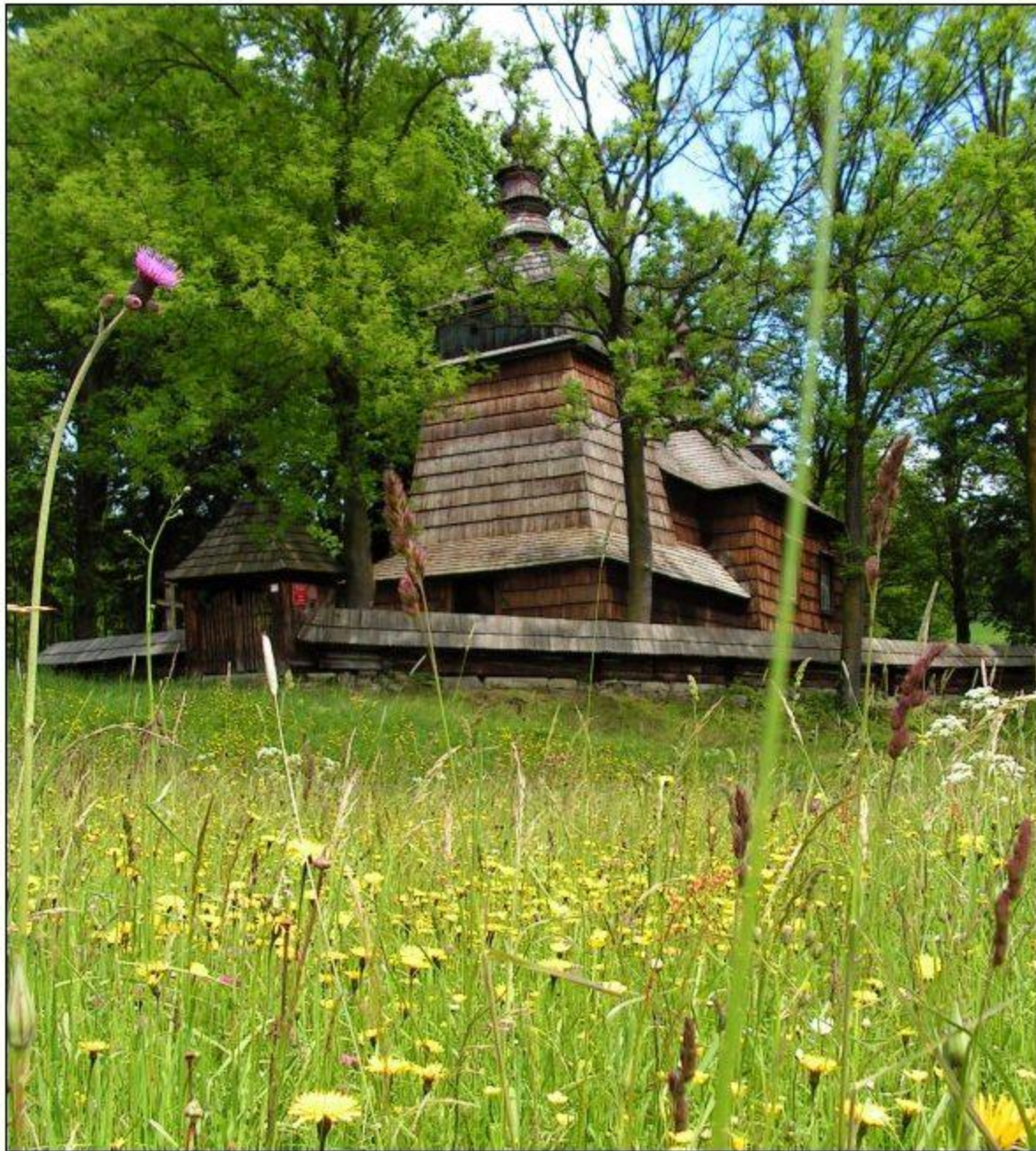
Ruiny cerkwi w Króliku Wołoskim, Beskid Niski

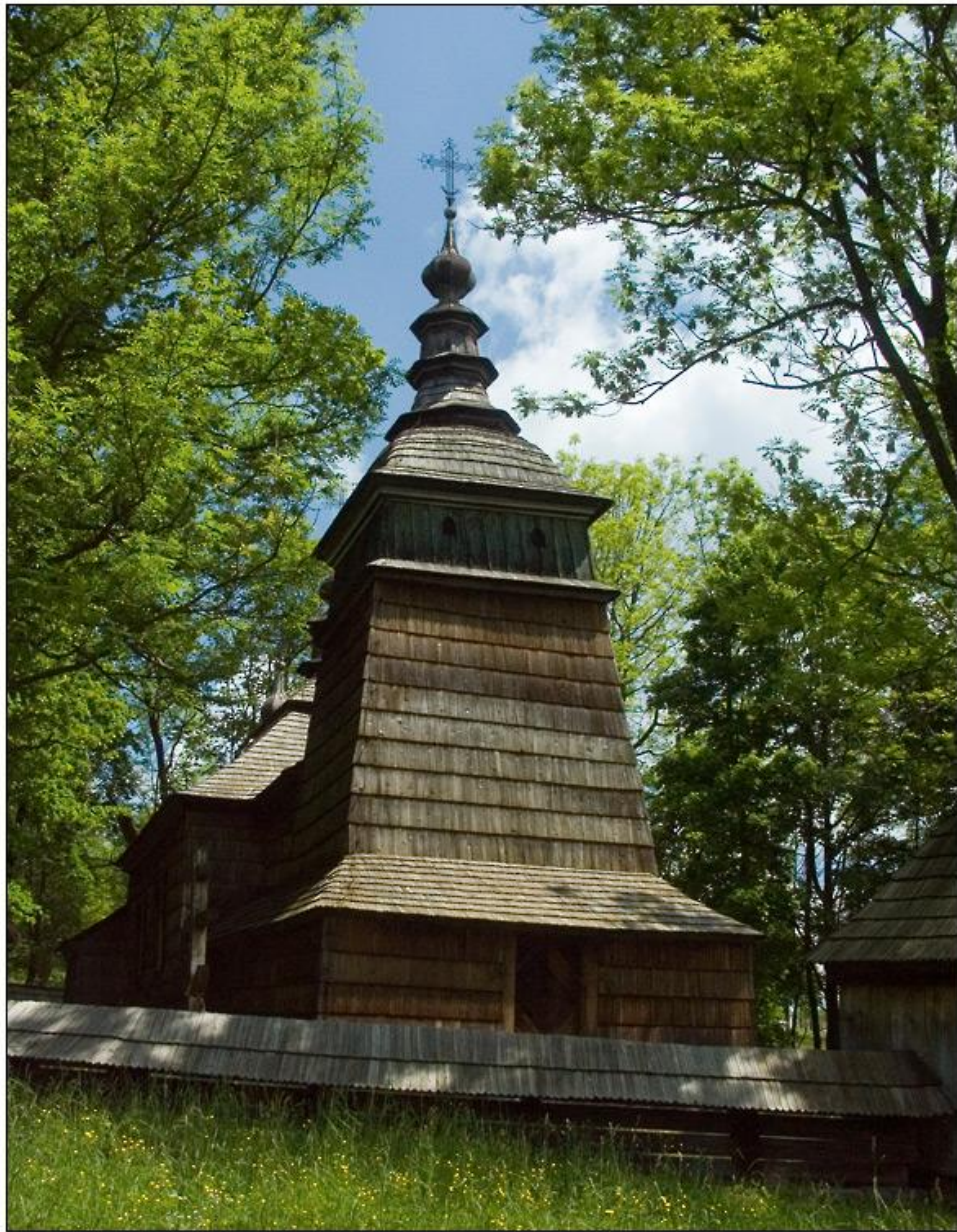

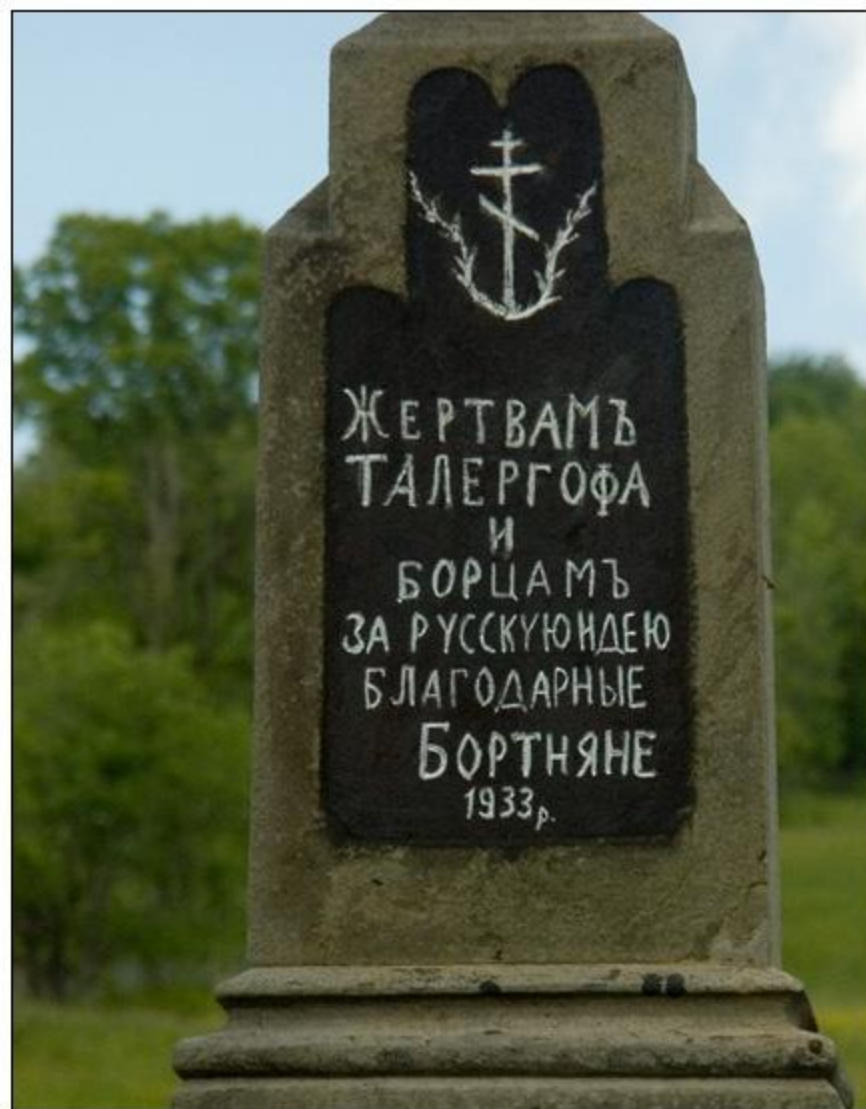
Cerkiew w Kotani – jedna z wielu w Beskidzie Niskim

Bartne

ЖЕРТВАМЪ
ТАЛЕРГОФА
И
БОРЦАМЪ
ЗА РУССКУЮ ИДЕЮ
БЛАГОДАРНЫЕ
БОРТНЯНЕ
1933 г.

Berest

Brunary

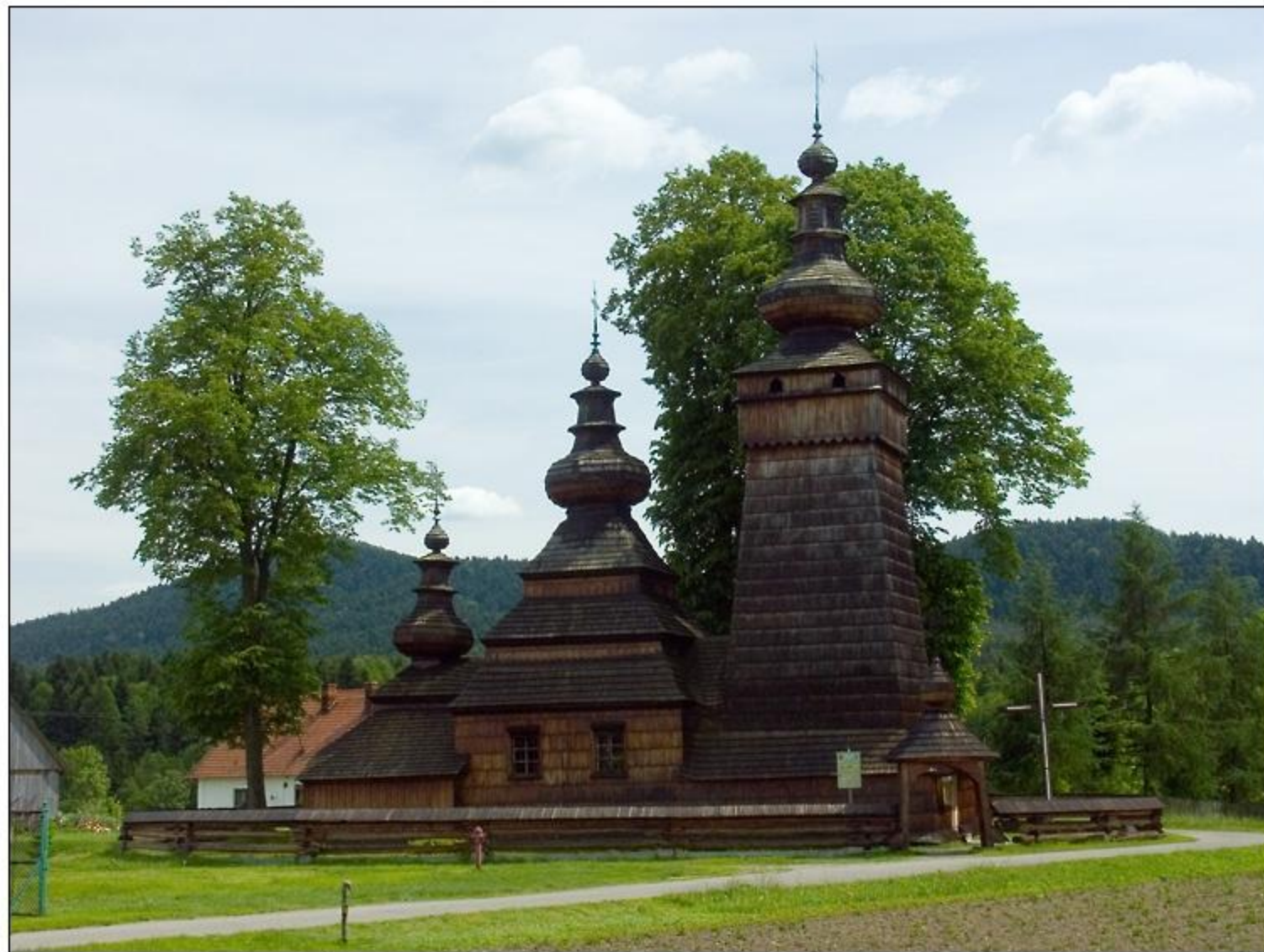
Śnietnica

Polany

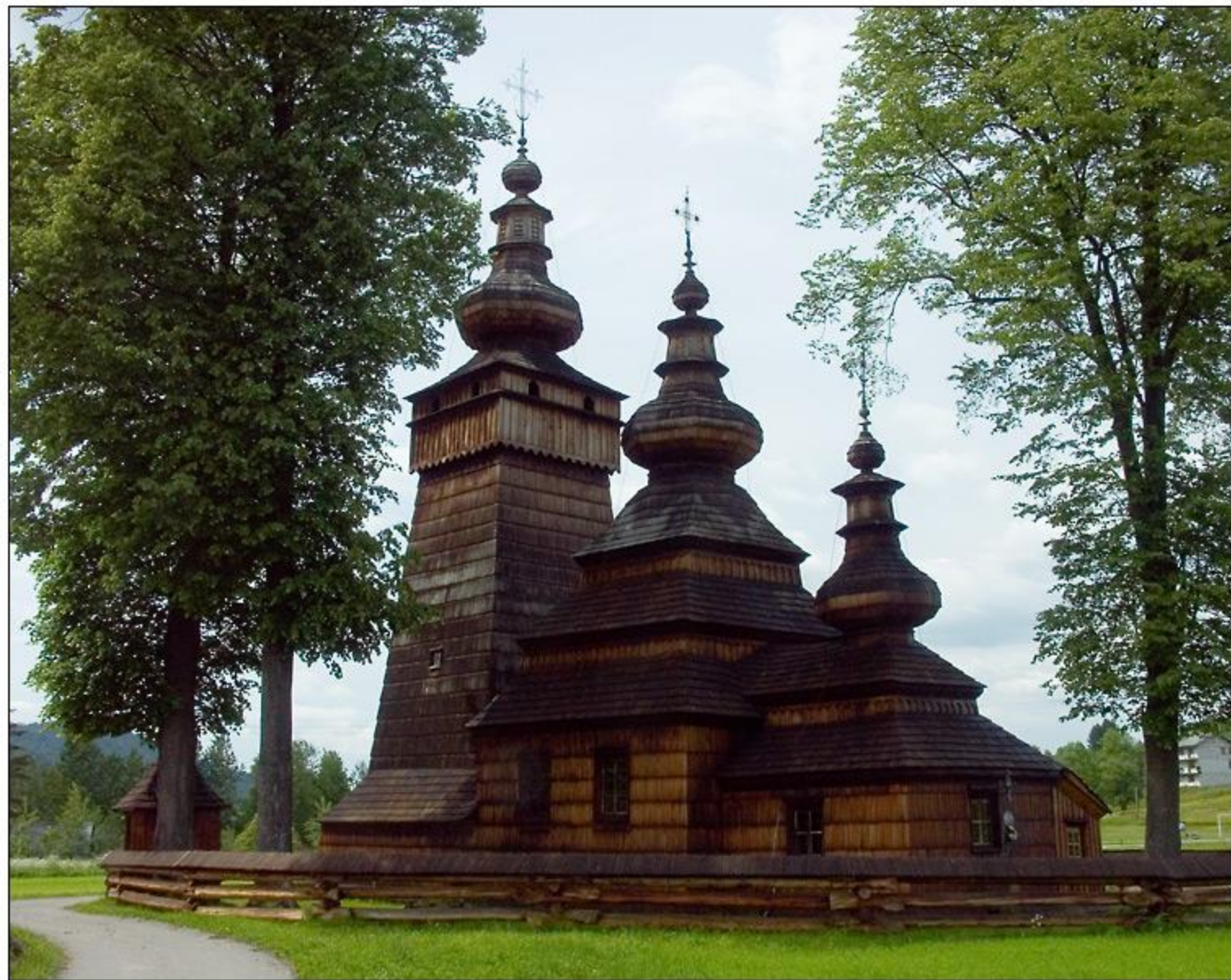

Kwiaton

Komańcza

**Schronisko
PTTK**

W

Komańczy

Dukla

Dukla

Pomnik
Św. Jana z Dukli

Cmentarz żołnierzy II wojny w Dukli

Czołg T - 34

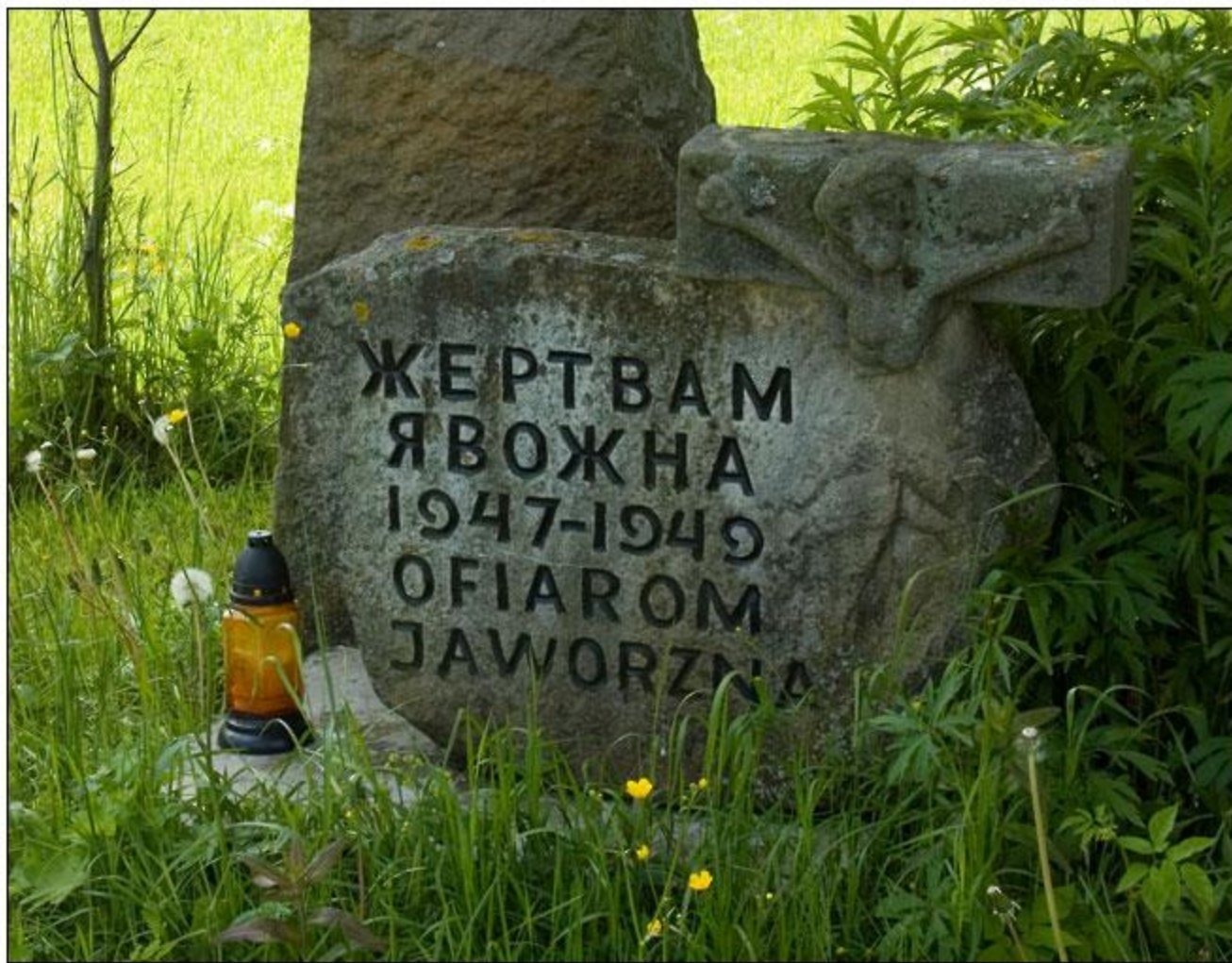
Kościół św. Marii Magdaleny w Dukli

ІВАН РУСЕНКО
POETA-MALARZ
LEMKOWSZCZYZNY
1880-1960

ІВАН РУСЕНКО
НАРОДНИЙ ПОЕТ І МАЛЯР
ЛЕМКІВЩИНИ
1880-1960

НИКИФОР
ЕПИФАН ДРОВНЯК
1895 - 1968
NIKIFOR

ВОЛОДЫМИР ХИЛЯК
LEMKOWSKI PISARZ
DZIAŁACZ KULTUROWY
1843-1893

ВОЛОДИМИР ХИЛЯК
ВИДАТНИЙ ПИСЬМЕННИК
ЛЕМКІВЩИНИ
1843 - 1893

Czyrna

Konieczna

Zdynia

WYPĘDZONYM
Z
LEMKOWSZCZYZNY
w 50 rocznicę
akcji „Wisła”
1947

ВИГНАНИМ
З
ЛЕМКІВЩИНИ
в 50 річницю
акції „Вісла”
1997

Św. męczennik Maksym Gorlicki

(Swiaszczennomuczenik Maksym Sandowicz-

Gorlicki, ur. 1 lutego 1886 w Zdyni - zm. 6 września 1914 w Gorlicach) - męczennik Cerkwi Prawosławnej, kapłan prawosławny. Był synem cerkiewnego psalmisty.

Po ukończeniu gimnazjum wstąpił do klasztoru bazylianów w Krechowie, lecz rozczarowany poziomem życia duchowego opuścił go, by przenieść się do położonego w Rosji, słynącego z wysokiego poziomu duchowego prawosławnego monasteru poczajowskiego. Z błogosławieństwa miejscowego biskupa i przełożonego monasteru przyszły święty został skierowany do seminarium duchownego w Żytomierzu. Po jego ukończeniu ożenił się i w 1911 roku przyjął święcenia kapłańskie. Powrócił na teren zaboru austriackiego i objął pierwszą swą parafię w miejscowości Grab. Ojciec Maksym, prześladowany przez władze austriackie za odprawianie św. Liturgii, w 1912 r. został aresztowany pod

zarzutem szpiegostwa. Po trwającym dwa lata pobycie w lwowskim więzieniu i głośnym procesie został uniewinniony. Wkrótce jednak, po wybuchu wojny między Austrią i Rosją, ponownie go aresztowano. Dnia 6 września 1914 roku bez rozprawy i wyroku ojca Maksyma rozstrzelano na dziedzińcu sądu w Gorlicach. Męczennika wyprowadzono, ustawiono pod ścianą, a na piersi kredą zaznaczono serce. Gdy padła salwa święty wyrzekł następujące słowa: *Niech żyje Ruś i Święte Prawosławie*.

W 80. rocznicę tamtych wydarzeń, we wrześniu 1994 ks. Maksym Sandowicz został kanonizowany przez Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny.

Pamięć św. Maksyma Gorlickiego Cerkiew czci 6 września.

W dniach 5 i 6 września 2007 zgodnie z decyzją Świętego Soboru Biskupów PAKP dokonano przeniesienia relikwii męcz. Maksyma Gorlickiego ze Zdyni do cerkwi *Świętej Trójcy* w Gorlicach

Setki Łemków odprowadziły w środę relikwie św. Maksyma Sandowicza ze Zdyni do cerkwi w Gorlicach. - Cmentarz komunalny nie jest właściwym miejscem dla relikwii - wyjaśniali wiernym prawosławni duchowni. Niezwykła procesja z sarkofagiem świętego wyruszyła rano z rodzinnej wioski Sandowicza. Wcześniej w miejscowej cerkwi modlili się pielgrzymi z całego kraju. Uroczyste nabożeństwo odprawił arcybiskup Adam z diecezji przemysko-nowosądeckiej. Sędziwy kapłan wspominał świętego jako męczennika za prawosławną wiarę.

- To jedyny Łemko, którego wyniesiono na ołtarze. Zginął, bo nie chciał wyrzec się prawosławia - opowiadał ks. Andrzej Jakimiuk. Były proboszcz Zdyni przyjechał z całym autobusem parafian z Siemiatycz, dokąd po II wojnie światowej wysiedlono wielu mieszkańców Łemkowszczyzny. Starzy i młodzi ludzie szli, mimo deszczu i przenikliwego zimna, kilka kilometrów do sąsiedniego Gładyszowa. Tam ponownie modlili się w cerkwi, a po skromnym obiedzie ruszyli samochodami za karawanem do Gorlic. Po południu sarkofag stanął na krypcie w świątyni pod wezwaniem Świętej Trójcy.

- Biedny dziadek. To jak powrót do miejsca kaźni - wzdychała Wiera Sandowicz, szefowa warszawskiej Fundacji Wspierania Mniejszości Łemkowskiej "Rutenika". - Umarł za prawosławie, ale mój dom był zawsze ekumeniczny. Spotykali się u nas ludzie różnych wyznań, od koptów zaczynając.

Nigdy nie знаła świętego przodka. Tak samo jak jej ojciec - syn Maksyma Sandowicza.

- Dziadek zginął na początku I wojny światowej rozstrzelany przez Austriaków. Tato urodził się już w obozie Thalerhof, dokąd wywieziono wielu mieszkańców Łemkowszczyzny, w tym moją ciężarną babcię. Wyszli stamtąd dopiero po trzech latach, kiedy skończyła się wojna - mówiła emerytowana prawniczka.

Prawosławni Łemkowie z Gładyszowa i Zdyni zapewniali, że już ich dziadkowie otaczali kultem krajana. Wspominali radość z kanonizacji, którą 13 lat temu ogłosił Święty Sobór Biskupów Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. - To spełnienie jednego z postanowień kanonizacyjnych, aby relikwie męczennika spoczęły w świątyni, która powstała jako pomnik jego męczeńskiej śmierci - wyjaśniali kapłani.

- Gdy Maksym zginął, wszyscy Łemkowie byli jeszcze grekokatolikami, ale jego obrazy i tak wisiały w wielu domach - podkreślał Piotr Trochanowski, łemkowski poeta z Krynicy, autor poematu o św. Maksymie Gorlickim.

Przyszły męczennik urodził się w 1886 r. w rodzinie cerkiewnego psalmisty w Zdyni. Po gimnazjum wstąpił do greckokatolickiego klasztoru bazylianów, skąd jednak przeniósł się do surowszego prawosławnego monastynu poczajowskiego. Gorliwy religijnie, dwa lata spędził w więzieniu pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Rosji. Uniewinniony wrócił w rodzinne strony, ale wkrótce zginął rozstrzelany bez wyroku w Gorlicach.

- Mój pradziadek odnalazł zwłoki Maksyma po wojnie, kiedy wyszedł z Thalerhofu. Leżały w rowie pod cmentarzem. Rozpoznał je po butach, które kupił miesiąc przed egzekucją - dodała prawnuczka świętego. Mimo religijnych różnic pamięć o prawosławnym świętym uczcili także Łemkowie wyznania grekokatolickiego. - To przecież był nasz Łemko. Wiara nie powinna dzielić, lecz łączyć - odparł starszy mężczyzna.

GORLICE

Gorlice – miasto i gmina w województwie małopolskim, w powiecie gorlickim (siedziba powiatu od 1865). Przed 1945 Gorlice należały do województwa krakowskiego, po zakończeniu II wojny światowej weszły w skład nowo utworzonego województwa rzeszowskiego. W latach 1975-1998 miasto administracyjnie należało do niewielkiego województwa nowosądeckiego. Gorlice leżą na północnej granicy Beskidu Niskiego. Przyległą część Beskidu Niskiego powszechnie nazywa się Beskidem Gorlickim. Według danych z 31 grudnia 2008², miasto miało około 29 500 mieszkańców.

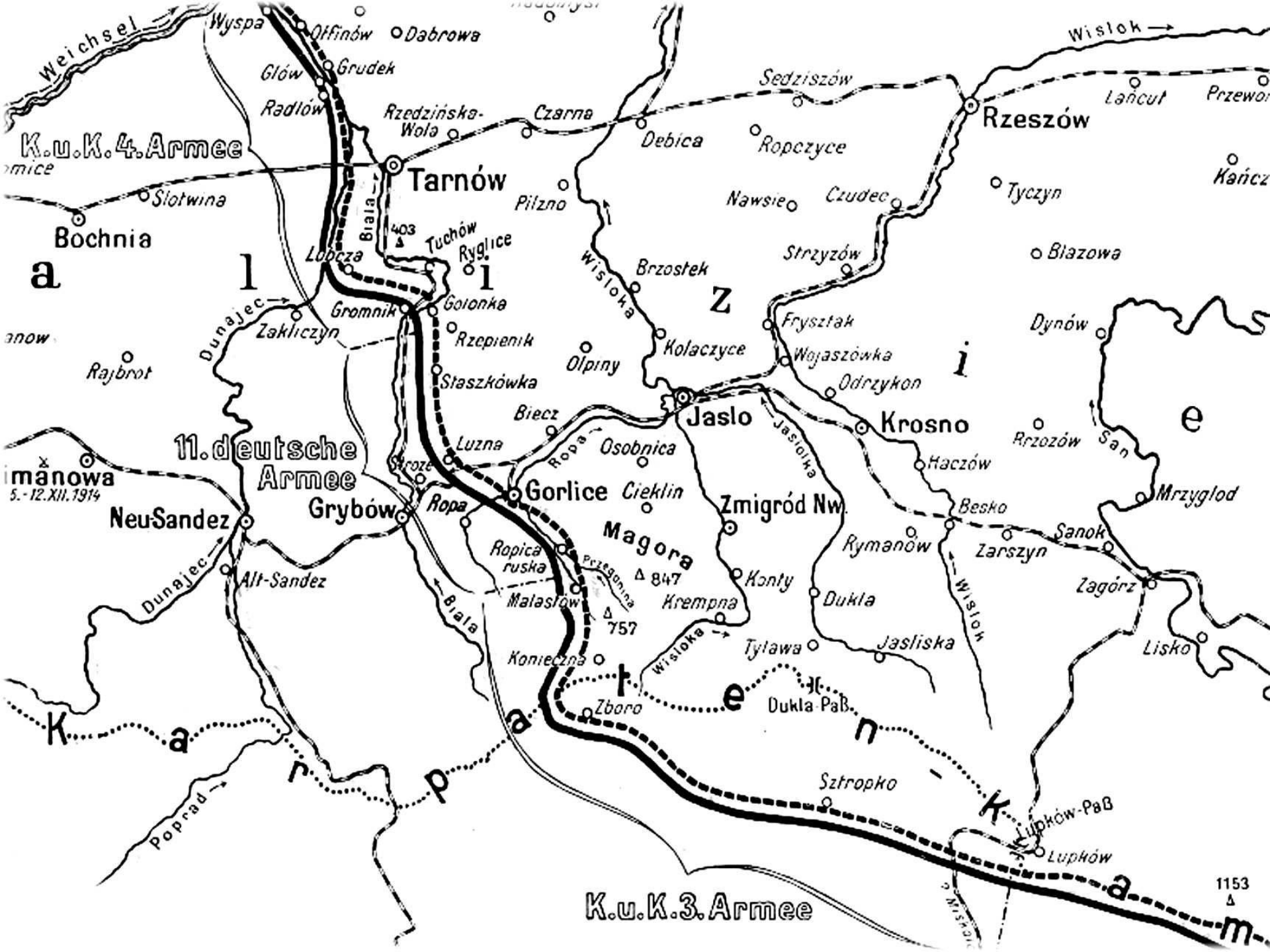

I wojna światowa

W I wojnie światowej uczestniczyło 33 państw. Straty to około 10 milionów zabitych, 20 milionów rannych, ok. 10 milionów zmarłych z głodu i epidemii. Wiele istnień ludzkich pochłonęła sławna „operacja Gorlicka”. Po stronie austriackiej walczyło 129 tys. żołnierzy, którzy mieli do dyspozycji 606 dział, 260 karabinów maszynowych i 70 moździerzy. Operacja była przeprowadzana w wielkiej tajemnicy. Austriacy przerzucili tu dużo wojska z frontu Zachodniego. Rosjanie dysponowali tylko siłą ok. 70-80 tys. żołnierzy z ok. 200 działami. Operacja rozpoczęła się 2 maja przygotowaniem artyleryjskim, zaś 3 maja ruszyło natarcie, które dało zwycięstwo i Armia Rosyjska zaczęła się wycofywać. 9-10 maja zajęto Sanok i Rzeszów, 3 czerwca Przemyśl a 18 sierpnia Lwów. Operacja ta przyniosła wielkie straty: 140 tys. rosyjskich żołnierzy dostało się do niewoli.

Władze austriackie chcąc uczcić zmarłych poleciły wybudowanie okazałych cmentarzy, które by nie tylko były na chwałę zabitych, ale także upamiętniały zwycięstwo. W Krakowie powstał Urząd Opieki nad Grobami Wojennymi dla Galicji Zachodniej, podobne były w Przemyślu dla Galicji Środkowej i we Lwowie dla Galicji Wschodniej.

Galicję Zachodnią podzielono na 10 okręgów cmentarnych i zbudowano na ich terenie 365 cmentarzy.

Bitwa pod Gorlicami miała miejsce w czasie I wojny światowej. Walki pozycyjne pod Gorlicami trwały prawie pół roku, ale decydujące starcie rozpoczął niespodziewany atak wojsk niemieckich i austro-węgierskich 2 maja 1915. W dniach 2-5 maja 1915 pod Gorlicami został przerwany front rosyjski.

Wojna w Beskidzie Niskim i Bieszczadach

Wiosna 1915 roku miała decydujące znaczenie o przebiegu I wojny światowej. Monarchia austro-węgierska była w krytycznym położeniu, została zepchnięta przez ofensywę rosyjską na linię Karpat. Galicja była stracona, z wyjątkiem jej zachodniego skrawka z Krakowem. Nacierające wojska rosyjskie próbowały oskrzydlić z obu stron krakowską twierdzę, jednakże zostały pobite przez armię austro-węgierską w bitwach pod Krakowem (16- 25 listopada 1914 roku) i Limanową (2- 11 grudnia 1914 roku). Dowództwo rosyjskie porzuciło zamiar ofensywy przez Kraków, głównym celem stało się sforsowanie bariery Karpat. Gdyby wojska carskie przedostały się przez wąwozy górskie na Równinę Węgierską, gdzie mogłyby zrobić pełny użytek ze swej przewagi liczebnej, los państwa Habsburgów byłby przesądzony. Początkiem lutego 1915 r. armia rosyjska przełamała front we wschodniej części Beskidu Niskiego i była o krok od osiągnięcia celu. 3 Armia austriacka straciła blisko 80 tysięcy ludzi. W marcu Austriacy podjęli nieskuteczną próbę odblokowania twierdzy Przemyśl. Natarcie ugrzęzło pod Baligrodem wśród burzy śnieżnej. W walkach tych obie strony wyęły resztki sił i ponosiły ciężkie straty. Ostatnia ofensywa rosyjska w tej kampanii ruszyła 1 kwietnia, lecz i ona nie przyniosła rozstrzygnięcia. Wzmocnieni dywizjami zwolnionymi po upadku Przemyśla, kosztem kilkudziesięciu tysięcy żołnierzy, Rosjanie zdołali wdrzeć się na głębokość ponad 30 km na terytorium Królestwa Węgier. W kampanii karpackiej przeszło 1200 tys. żołnierzy carskich zostało zabitych lub rannych oraz 800 tys. żołnierzy wojsk austro-niemieckich.

Bitwa

O godzinie 6 rano 2 maja ponad tysiąc dział niemieckich i austriackich otworzyło ogień ostrzeliwując pozycje nieprzyjaciela przez blisko 4 godziny. Rosyjska artyleria prawie w tym czasie nie odpowiadała nie chcąc przedwcześnie zdradzić swej pozycji. O godzinie 10 ostrzał artylerii przeniósł się na tyły Rosjan i do szturmów ruszyła piechota. Wtedy też okazało się, przygotowanie artyleryjskie nie wszędzie odniosło zamierzony skutek. Na prawym skrzydle 11 dywizja bawarska, atakująca wzgórza nad doliną Sękówki, poniosła ciężkie straty i dopiero pod wieczór, po kilku szturmach, opanowała pierwszą pozycję rosyjską. Dalej na północ z podobnymi trudnościami borykała się 119 dywizja.

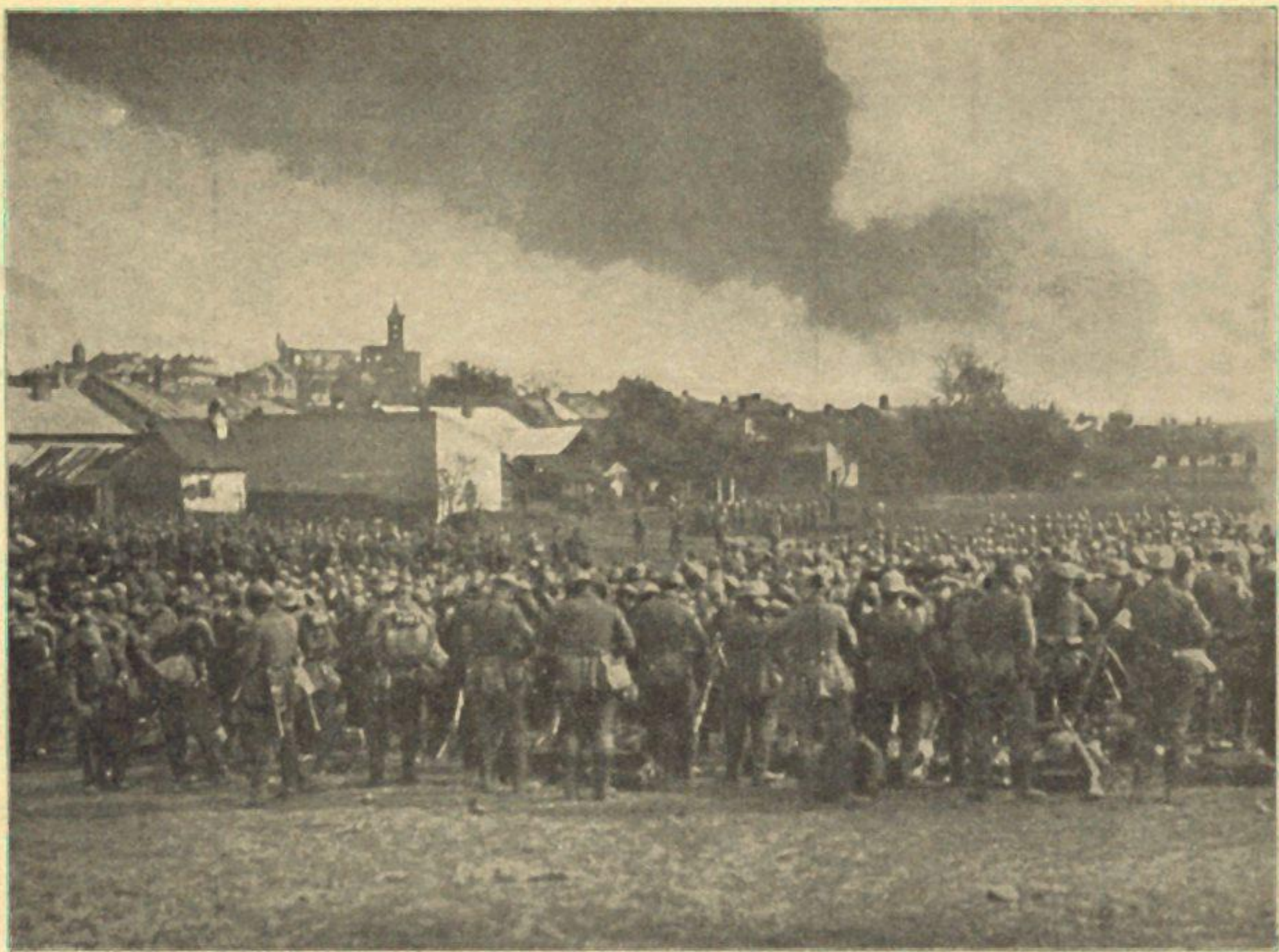
Bezpośrednio na Gorlice nacierał XLI Korpus gen. Hermana von François. Niemiecka piechota wdarła się na gorlicki cmentarz, lecz następnie ugrzęzła w walkach ulicznych. Dopiero ponowny parogodzinny ostrzał artyleryjski zmusił obrońców do kapitulacji. Szczególnie ciężką walkę stoczono o wzgórze Pustki w Łużnej na Pogórzu Ciężkowickim. Szturmowała je austriacka 12 dywizja piechoty, złożona w większości z żołnierzy narodowości polskiej. Pierwsze dwie linie okopów sforsowano wprawdzie bez strat, lecz w dalszych, ukrytych w lesie i niezniszczonych przez ogień artyleryjski, Rosjanie stawili zaciekły opór, który przełamano dopiero około godziny 11 po walce na bagnety. Polskie pułki straciły blisko 900 żołnierzy.

Bilans pierwszego dnia był dla państw centralnych pomyślny. Na całym odcinku opanowano pierwsze pozycje obrony przeciwnika, do niewoli dostało się około 17 tys. żołnierzy rosyjskich, a drugie tyle poległo lub zostało rannych. Straty atakujących też były poważne, z samych jednostek niemieckich ubyło ponad 8000 żołnierzy.

3 maja armia niemiecko-austriacka zajęła Zagórzany, Kobylankę, Libuszę i Lipinki, nawiązano walkę o Biecz. Następnego dnia gen. Radko Dimitrijew podjął ostatnią próbę poprawy położenia. Na południe od Biecza kontratakował odwodowy III Korpus Kaukaski, szczególnie ciężką walkę stoczono w rejonie Ciekłina, gdzie rozbiciu uległo kilka batalionów niemieckich. Ostatecznie jednak wojska austriacko-niemieckie niemal wszędzie sforsowały drugą oraz słabo przygotowaną trzecią pozycję obrony. Był to moment przełomowy. 3 Armia rosyjska poniosła klęskę, jej front był przełamany. Naczelne dowództwo z początku nie dawało wiary doniesieniom z frontu i nakazywało za wszelką cenę utrzymać linię Wisłoki, lecz okazało się to niemożliwe. 5 maja Niemcy osiągnęli Żmigród, 6 maja przekroczyli Wisłokę także na północ od Jasła.

W następnych dniach rozpoczął się ogólny odwrót rozbitych wojsk rosyjskich z frontu karpackiego na linię Sanu i Dniestru. Padały kolejno Jasło, Tarnów, Krosno, Rzeszów. Do dnia 12 maja wojska państw centralnych wzięły do niewoli 140 tys. żołnierzy rosyjskich, zdobyły 100 dział i 300 karabinów maszynowych. Końcem miesiąca wojska austriackie i niemieckie podeszły pod Przemyśl, który został zdobyty po krótkim oblężeniu w dniu 3 czerwca. Rosjanie desperacko próbowali powstrzymać natarcie Państw Centralnych, licząc na ich problemy z zaopatrzeniem, w szczególności z amunicją. Przysporzyło to jednak wyłącznie dodatkowych strat i doprowadziło do dalszej utraty zaufania carskich żołnierzy do swoich dowódców. 21 czerwca 1915 roku jednostki austro-węgierskiej 2 armii, dowodzonej przez Eduarda Freiherr von Böhm-Ermolli wkroczyły do Lwowa. Moment ten można uznać za zakończenie nieomal rocznych zmagania o Galicję.

Bitwa gorlicka była przełomowym wydarzeniem na froncie austriacko-rosyjskim i złamała w znacznej mierze rosyjską siłę zaczepną. Armia carska nigdy już nie zagroziła sercu monarchii austro-węgierskiej i nigdy nie zbliżyła się nawet do terenów Beskidu Niskiego.

Cmentarz nr 91 w Gorlicach

Gorlice – Góra Cmentarna

Rotunda

CMENTARZ WOJENNY Nr.60

**PRZEŁĘCZ
MAŁASTOWSKA**

POLEGLI :174 AUSTRIAKÓW

PROJEKT: DUŚAN JURKOWIĆ

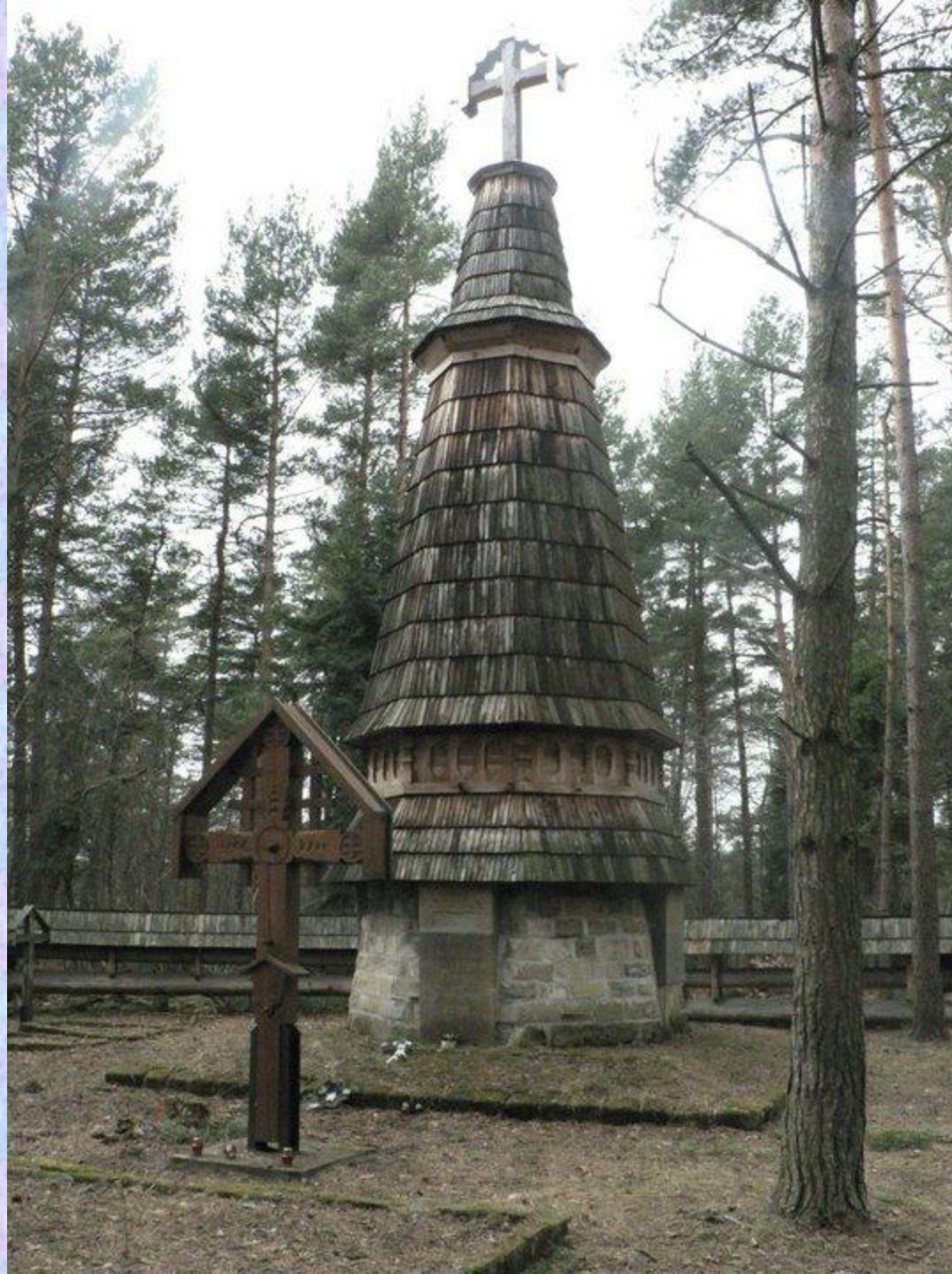

POWIAT GORLIICKI

LANDKREIS GORLICE

Cmentarz Wojskowy Nr 55 Gładyszów

Okręg I Żmigród

Pochowanych: 12 żołnierzy armii austro - węgierskiej
92 żołnierzy armii rosyjskiej

4 mogiły zbiorowe i 9 pojedynczych

Cmentarz projektował Dušan Jurkovič

Chwała Poległym

Kriegerfriedhof Nr. 55 Gładyszów

Kreis I Żmigród

Begraben: 12 Krieger der Österreichisch-Ungarischen Armee

92 Krieger der Russischen Armee

4 Massengräber und 9 Einzelgräber

Entwerfer des Friedhofs: Dušan Jurkovič

Ehre den Gefallenen

CMENTARZ NR. 67
I WOJNY ŚWIATOWEJ

POLEGLI – 17 NIEMCÓW
– 28 ROSJAN

PROJEKT: HANS MAYR

REMONT 1992

Cmentarz wojenny nr 58

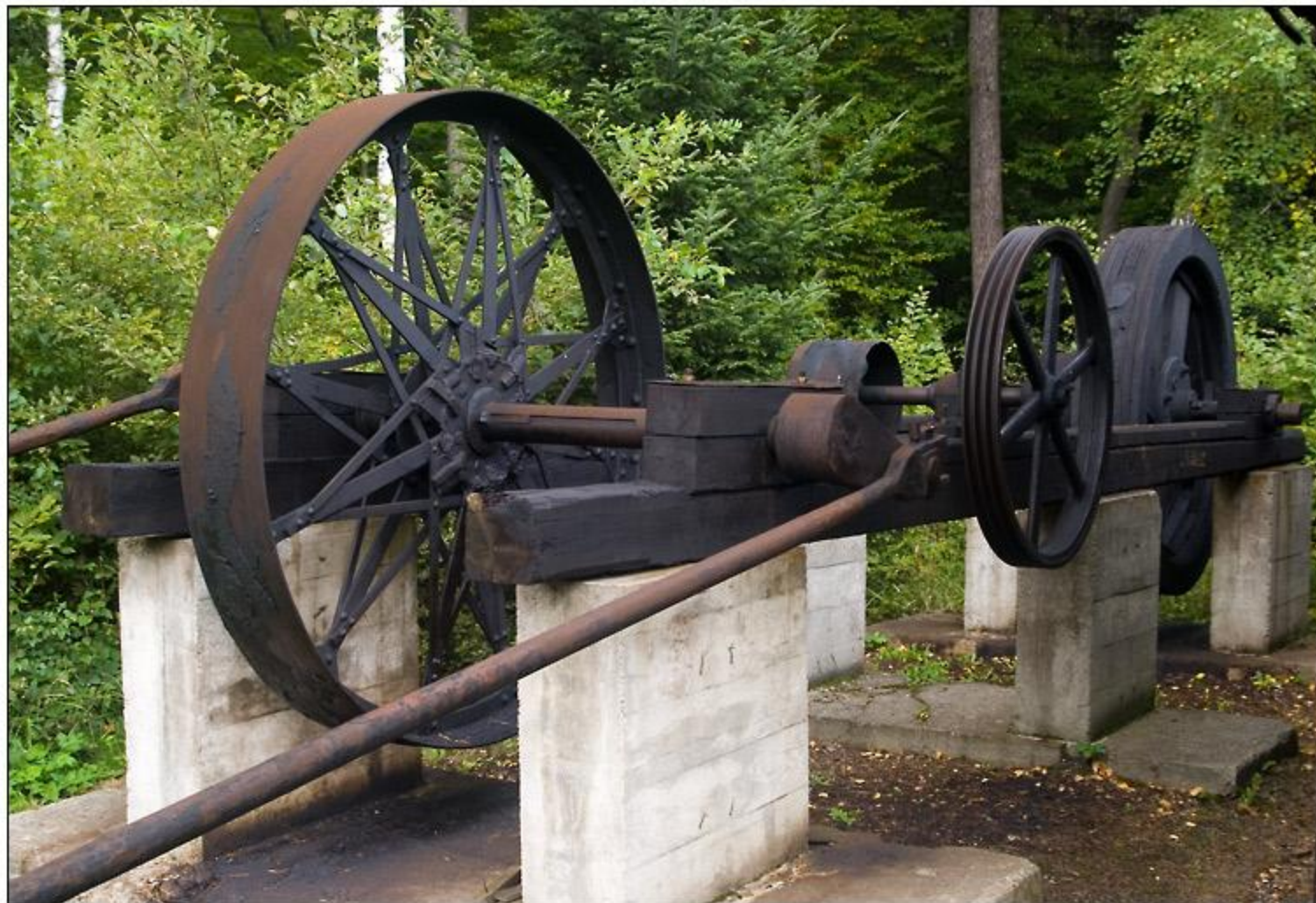

Cmentarz wojenny nr 59

Cmentarz - Grab

Bóbrka – skansen naftowy

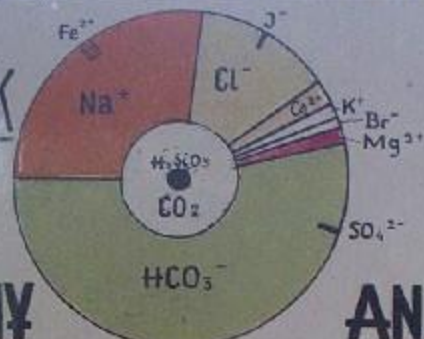

ANALIZA CHEMICZNA WODY

FRANCISZEK

KATIONY

SODOWY	5500,00
POTASOWY	100,00
AMONOWY	—
WAPNIOWY	238,43
MAGNEZOWY	6,15
ŻELAZAWY	nie ozn.

ANIONY

CHLORKOWY	2988,31
BROMKOWY	17,95
JODKOWY	3,79
SIARCZANOWY	2,88
WODOROWĘGLAN.	10605,60

KWAS METAKRZEMOWY 10,4

SUMA ROZPUSTCZ. SKŁ. STAŁYCH 20379,73

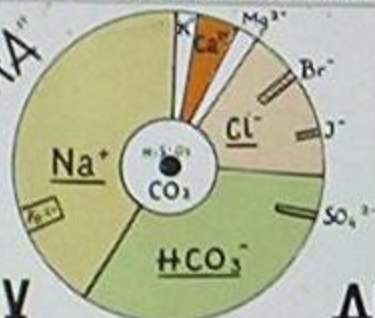
DWUTLENEK WĘGLA 2120,0

CHARAKTERYSTYKA WODY

SZCZAWA WODOROWĘGLANOWO-CHLORKOWO-
JODOWA, BROMKOWA, JODKOWA, BOROWA
2,03 %

ANALIZA CHEMICZNA WODY

ALEKSANDRA

KATIONY

SODOWY	6955,00
POTASOWY	130,00
AMONOWY	—
WAPNIOWY	75,03
MAGNEZOWY	257,03
ŻELAZAWY	43,70

ANIONY

CHLORKOWY	3827,68
BROMKOWY	4,00
JODKOWY	5,38
SIARCZANOWY	33,97
WODOROWĘGLAN.	13153,20

KWAS METAKRZEMOWY 18,00

SUMA ROZPUSTCZ. SKŁ. STAŁYCH 24500,35

DWUTLENEK WĘGLA 2354,00

CHARAKTERYSTYKA WODY

SZCZAWA WODOROWĘGLANOWO-CHLORKOWO-
JODOWA, BROMKOWA, JODKOWA
ŻELAZISTA 2,4 %

Wysowa

Wapienne – wieś w Polsce położona w województwie małopolskim, w powiecie gorlickim, w gminie Sękowa.

W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa nowosądeckiego.

Wapienne to jedno z najmniejszych polskich uzdrowisk. Już w XVII wieku leczono tu choroby weneryczne. Dziś leczy się choroby narządów ruchu, reumatyczne, układu krążenia i skóry. Wapienne położone jest na skraju Magurskiego Parku Narodowego. Do leczenia wykorzystuje się m.in. występujące tu wody mineralne – siarkowe. Na miejscu eksploatuje się wysokiej jakości borowinę.

Iwonicz Zdrój – Willa Biały Orzeł

Iwonicz - Pijalnia

Iwonicz – dawny zbór ariański

Iwonicz – kościół św. Iwo

**Iwonicz Zdrój, kościół
parafialny pw. św. Iwo i Matki
Boskiej Uzdrowienia Chorych**

Iwonicz, kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych
Kościół parafialny w Iwoniczu z fundacji Marcina
Iwanieckiego wspomniany w 1464 r. podczas
poświęcenia przez biskupa przemyskiego Mikołaja
Błażejowskiego pw. Wszystkich Świętych. Pierwotnie
posiadał system więźbowo-zaskrzynieniowo-
zaczepowy. W pierwszej połowie XVII w. dobudowano
murowaną zakrystię i od strony zachodniej dostawiono
wieżę-dzwonnicę.

ESKULAP

Owczary

Blizne

Haczów

Krempna

Busov – 1002 m npm